

Üniversite Tercihlerine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi: Türkiye Geneline Bir Alan Araştırması

Investigating the Factors that Influence the University Preference: A Countrywide Field Research in Turkey

Kahraman ÇATI, Emel İŞTAR, Hayati ÖZCAN

ÖZ

Çalışmanın amacı, öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörleri tespit etmektir. Ayrıca, tercihleri etkileyen unsurların demografik değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Çalışmanın örneklemini, üniversite giriş sınavına hazırlanan 1112 öğrenci oluşturmaktadır. Yapılan anketler sonucu elde edilen veriler faktör analizi, frekans analizi, t testi, tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Faktör analizi sonucunda öğrencilerin tercihlerini etkileyen faktörler saygınlık, imkan, kampus ve sosyallik şeklinde belirlenmiştir. Kız öğrencilerin üniversite tercihlerinde saygınlık, imkân ve kampus özelliklerini daha fazla dikkate aldıkları tespit edilmiştir. Çalışmada lisede sayısal bölüm okuyanların, diğer bölüm öğrencilerine nazaran üniversitenin bilgiye ulaşma imkânlarının olmasına daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, tercihini devlet üniversitelerinden yana kullanacak olan öğrencilerin, üniversitenin imkânlarını dikkate aldıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite tercihi, Saygınlık, Kampus özellikleri

ABSTRACT

The purpose of the study is to determine the factors that influence students' university preference. In addition, it is aimed to investigate whether the factors that affect the preferences differ according to demographic variables. The sample of the study comprises of 1112 students who are at the level of preparation to the university entrance exam. The data collected from the questionnaires were analyzed via the frequency analysis, t test and the one way variance analysis. As a result of the factor analysis, respectability, opportunities, campus and sociability were found to be the four main factors that affect students' preference. According to the study results, it was concluded that the female students rather consider the respectability, the opportunities and the campus features of the universities. It was also revealed that those who study numeric-related departments at high-school give more importance the opportunity to access the necessary information at universities. In addition, it was found out that students to prefer the state universities take into account the facilities provided by the institutions.

Keywords: University preference, Respectability, Campus features

Kahraman ÇATI

Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, Düzce, Türkiye
Düzce University, Faculty of Management, Department of Management, Düzce, Turkey

Emel İŞTAR (✉)

Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Düzce, Türkiye
Düzce University, Faculty of Management, Department of Health Management, Düzce, Turkey
emelistar@gmail.com

Hayati ÖZCAN

Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Toplam Kalite Yönetimi Bölümü, Düzce, Türkiye
Düzce University, Institute of Social Sciences, Department of Total Quality Management, Düzce, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 17.08.2015

Kabul Tarihi/Accepted : 29.12.2015

GİRİŞ

Üniversite tercihi yapma aşaması, gençlerin kariyer planlarını yaparken en fazla dikkat etmeleri gereken safhayı oluşturmaktadır. Doğru ve yerinde verilen kararlar, bir bireyin ömür boyu mutlu veya mutsuz olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bireyin seçimi, tercihi yaparken hangi faktörleri dikkate alması gerektiğinin tespiti oldukça önemlidir.

Üniversite tercihi, literatürde farklı tanımlamalarla ifade olunmuştur. Filter (2010), üniversite tercihini yükseköğretimde belirli bir üniversiteyi diğerlerine tercih etme kararı olarak tanımlamaktadır. Hossler ve ark. (1989) ise; bireyin formal eğitimini yüksek eğitimle geliştirme arzusunun daha sonraki dönemde belirli bir kolej, üniversite veya kuruma katılma kararıyla gelişmiş mesleki eğitimin alındığı üniversitelerin de dahil olduğu (Kallio, 1995) karmaşık ve çok aşamalı (Briggs, 2006) bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Çok sayıda üniversite ve çeşitli bölümler, özellikle benzer içerikli bölümler ile ilgili incelenmesi gereken birçok bilgi, evden uzakta yaşama ile ilgili bir takım sorunlar, tanıtım broşürüne dayalı karar verme, karar verme konusundaki düşük deneyim ve yetersiz destek üniversite seçimi değerlendirme sürecini oldukça güç ve karmaşık hale getirmektedir (Moogan et al., 1999).

Literatürde, üniversite tercihlerinin konu alındığı çalışmalara ulaşmak mümkündür. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) yapılan çalışmalar incelendiğinde, yükseköğretimin dönemler halinde incelendiği görülmüştür. ABD'de 1950 ve 1970 yılları arası, yükseköğretimin en parlak dönemi olarak düşünülmektedir. Dış çevresel faktörler, Milli Savunma Öğrenci Kredisi yasası, bebek doğumundaki artışlar bunun nedenleri olarak gösterilebilir (Donnellan, 2002). Jenkins (1974)'e göre 1970'li yıllarda bu rüzgâr tersine dönmüş, yükselen enflasyon ve üniversiteye kayıtların azalması ile birçok bölümün kapanması tehlikesi ortaya çıkmıştır (Akt. Donnellan, 2002). 1980'lerde bu durum daha kasvetli bir hal almış; 1980-1993 arasında ABD'deki 18-22 yaş arası nüfus %22 azalmıştır. Bunun sonucu olarak az sayıda öğrenci arasından en iyi ve parlak olanlarını toplamak için üniversiteler birbiriyle rekabete girmiştir (Donnellan, 2002). Kotler ve ark., (1995) çalışmalarında yükseköğretim kurumları en iyi öğrenciler için bir cazibe merkezi olmak istiyorlarsa, öğrencilerin üniversite ve kolej seçimini nasıl yaptıkları hususunu iyi anlamaları gerektiğini belirtmiştir (Akt. Raposo & Alves, 2007). Ülke genelindeki üniversite ve kolejlerin temel amacı kurumlarına öğrenci kazandırmaktır. Yükseköğretim kurumları bu amaçla özellikle öğrenci alımı, kayıt/kabul gibi konulara odaklanarak kayıt yönetimini bölümlendirerek, ilgili kişiler olan mezunlara ve hali hazırda öğrenci olanlara kurumun tanıtımını yapmaktadırlar (Filter, 2010). Bu bağlamda bireylerin üniversite tercih nedenlerini ortaya çıkararak, üniversite yöneticilerine rehberlik etmek amacı, üniversite seçme süreci literatürünün temelini oluşturmaktadır.

Üniversite tercihlerini etkileyen faktörler, literatürde farklı şekillerde ifade olunmuştur. Baird (1967) ve Pugh (1972), fakülte ve yüksek akademik standartların öğrencilerin aradığı özellikler olduğundan bahsetmiştir (Joseph & Joseph, 2000). Bireylerin üniversite seçimi sürecine yönelik ilk detaylı araştırma 1975

yılında Lewis ve Morrison tarafından yapılmış, bu araştırma daha sonraki araştırmalar için bir başlangıç noktası olmuştur (Beswick, 1989). Van Dimitrios 1980'de yaptığı çalışmasında medya, üniversiteye ulaşılabilirlik, akademik ve akademik olmayan müfredatın temel belirleyiciler olduğunu savunur (Jordaan & Wiese, 2010). Lynch (1981), Birleşik Krallık'ta yaptığı çalışmada üniversite seçimini etkileyen altı anahtar faktörü öğrencinin tercih ettiği bölümün bulunması, üniversitenin yeri, üniversitenin saygınlığı, eve olan uzaklığı, üniversite tipi (modern/eski), aile ve öğretmenlerinin tavsiyeleri olarak tanımlamıştır (Soutar & Turner, 2002). Birçok araştırmacı, bireylerin yükseköğretim kurumlarına katılımı ile ilgili çalışma yapmıştır; fakat 1981 yılında Chapman'ın oluşturduğu model, ilk kapsamlı ve özgün çalışma niteliğinde olup, çalışmanın amacı komplekse pazarlama stratejileri geliştirmek; bir başka deyişle üniversite yöneticilerine kurumsal kayıt politikası ve öğrenci alımı konusunda bakış açısı kazandırmak ve öğrencilerin üniversite seçimi ile alakalı literatüre katkıda bulunmak üzerine kuruludur (Chapman, 1981). Bu model (Chapman,1981), üniversite seçimini içsel ve dışsal etkileyenler olarak iki temel kavram çerçevesinde bir araya getirmiştir. Model sosyo-ekonomik durum, kabiliyet/beklentiler ve lise performansını içine alan içsel faktörler (öğrenci özellikleri) ile başlamıştır. Daha sonra bu içsel faktörler birey üzerinde etkisi olan dışsal faktörlerle birleştirilmiştir. Dışsal faktörler ise üç kategori altında incelenmektedir. Bunlar:

1. Önemli kişiler (aile, arkadaşlar, üniversite personeli),
2. Sabit üniversite özellikleri (konum, akademik personel, maliyet/finansal yardım),
3. Üniversitenin öğrencilerle iletişim kurma çabası (kampus ziyaretleri, kayıt/kabul) (Filter, 2010).

Öğrencilerin üniversite seçimini etkileyen faktörlerin ortaya çıkarılmasına yönelik literatür incelendiğinde üniversite tercihleri etkileyen birçok kriterin olduğu görülmektedir (Akar, 2012; Soutar & Turner, 2002; Kallio, 1995; Moogan et al., 1999). Bu kriterlerin bazıları; üniversitenin saygınlığı (Veloutsou et al., 2004; Maringa, 2006; Cosser et al., 2002), üniversite ziyaretindeki pozitif deneyim (MORI, 2004), finansal yardım (Kallio, 1995; Chapman, 1981; Joseph, 2013), konaklama durumu (Kallio, 1995; Moogan et al., 1999), kurumun akademik çevre özellikleri (Kallio, 1995), üniversite bölümü (Kallio, 1995; Chapman, 1981; Price et al., 2003), kampus yaşamının sosyal çevresi (Donnellan, 2002; Kallio, 1995; Veloutsou et al. 2004), üniversitenin konumu (Moogan et al., 1999; Chapman, 1981; Moogan et al., 2003; Joseph, 2013; Price et al., 2003; Donnellan, 2002; Briggs, 2006), şehir hayatı (Moogan et al., 1999), eğitimsel beklentiler (Filter, 2010; Somers et al., 2006), akademik saygınlık (Soutar & Turner, 2002; MORI, 2004; Moogan et al., 2003; Arpan et al., 2003; Briggs, 2006), öğrencinin cebinden karşıladığı maliyetleri (Filter, 2010), uzaklık (Filter, 2010; Briggs et al., 2007; Gibbons et al., 2012), yükseköğretim danışmanı (Filter, 2010; Chapman, 1981), kampus ziyareti (Filter, 2010; Chapman, 1981; Joseph, 2013), iş bulma olasılığı/imkânı (Soutar & Turner, 2002; Moogan et al., 2003; Amca 2011), kurs/bölüm uygunluğu (Fernandez, 2010; Soutar & Turner, 2002; Chapman, 1981; Veloutsou et al., 2004; MORI 2004; Moogan et al., 2003; Joseph, 2013;

Donnellan, 2002), üniversite personeli, akran/arkadaşlar (Somers et al., 2006; Joseph, 2013; Chapman, 1981), kampus içi konaklama (Maringa, 2006), atletizmle ilgili saygınlık (Arpan et al., 2003), üniversite ile ilgili çıkan haberler (Arpan et al., 2003), üniversitedeki teknik olanaklar (Fernandez, 2010). Öğretim kalitesi de (Soutar & Turner, 2002; Price et al., 2003) üniversite seçiminde önemli bir etkiye sahiptir. Plank ve ark. (1997) çalışmasında öğretim kalitesinin %77'sini açıklayan beş bileşenden oluştuğunu belirtmektedir. Bunlar iyi akademik programlar, liderlik fırsatları, mezun olduktan sonra iyi bir iş, finansal yardım olanakları ve ödenen paranın karşılığının alınması olarak ifade edilmiştir. Literatürde üniversite tercihini en fazla etkileyen faktörlerin sırasıyla üniversite bölümü, kampus yaşamı, akademik saygınlık ve aile olduğu tespit edilmiştir (bakınız, Tablo 1).

İrk/etnik grup üniversite seçimini etkileyen faktörlerdendir (Filter, 2010; Jordaan et al., 2010). Jordaan ve ark. (2010) yaptıkları çalışmada farklı etnik gruplardan olan öğrencilerin üniversite seçim faktörlerine atadığı önemin değişiklik gösterdiğini belirtmiştir. Beyaz ve siyahi öğrenciler üzerine yapılan çalışmada, beyaz öğrencilerin seçim kararında kampustaki sosyal yaşam, öğretimin kalitesi, daha önceden üniversitede bulunmuş arkadaşları, kampus konaklaması ve spor faaliyetleri (Cosser et al., 2002) önem arz ederken, siyahi öğrenciler arasında sırasıyla çeşitlilik, finansal destek, esnek öğretim modu ve giriş şartları en önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı çalışmalarda harç/öğrenim ücreti önemli bir faktör olarak ortaya çıkmasına rağmen (Çokgezen, 2012; Amca, 2011; Maringa, 2006) günümüzde bazı kurumlarda normal öğretim ücret-

leri kaldırılmış olup, ikinci öğretim ücretleri devam etmektedir. Shin ve Milton'un (2006) bulguları da harç maliyetinin üniversiteye kayıta öğrencinin seçimi üzerinde çok etkili olmadığı yönündedir (Akt. Jordaan et al., 2010).

Kurt (2013) üniversite ve bölümün, adayın ailesinin, üniversitenin bulunduğu şehrin, bunlara ek olarak ulusal sınavdan alınan puanın üniversite seçiminde en önemli faktörler olduğunu ifade etmektedir. Kurt (2013) puan faktörünü önemli faktörlerden biri olarak ele almış yeteri kadar makul bir puan almanın seçimin ön şartlarından biri olduğunu belirtmiştir. Tatar ve Oktay (2006) benzer bir çalışmada öğrenci seçme sınavından alınan puanın üniversite tercihinde en önemli faktör olduğunu ortaya koymuştur. Önem sırasıyla ÖSS puanı, mezun olduktan sonra iş bulma imkânı (Amca, 2011), öğrenim maliyeti ve ücreti, eve uzaklık seçim sürecinin %75'ini açıklamaktadır. Aile faktörü (Donnellan, 2002; Chapman, 1981; Soutar & Turner, 2002; Filter, 2010) üniversite adaylarının hem şehir, hem bölüm, hem de üniversite seçimlerinde ailenin sosyo-ekonomik şartları çerçevesinde en önemli belirleyicilerden biri olmaktadır. Üniversite ve bölüm ise, idealist öğrenciler için önemli bir ölçüt olmaktadır (Kurt, 2013). Şehir faktörü, üniversitenin bulunduğu yerin nüfusu (Çokgezen, 2012), adayların evine uzaklık (Tatar & Oktay, 2006; Kurt, 2013), arkadaşların şehir tercihi, şehrin ünü, şehrin büyüklüğü, öğrenciye ve bireye sağladığı imkânlar açısından etkiye sahiptir. Ülkemizde uluslararası açılımın sağlanması (Amca, 2011) avantajı ile İstanbul ve Ankara en gözde iller olmayı sürdürecektir (Kurt, 2013). Erol ve ark. (2012) yaptıkları çalışmada Hakkâri Üniversitesi fakülte öğrencilerinin üniversiteyi, fakülteyi ve bölümleri tercih etme sebeplerini

Tablo 1: Üniversite Tercihini En Fazla Etkileyen Faktörler

	Üniversite Saygınlığı	Finansal Yardımlar	Konaklama Durumu	Üniversite Bölümü	Kampus Yaşamı	Üniversite Konumu	Akademik Saygınlık	Aile	Cinsiyet	Öğretim Kalitesi	İş Bulma İmkânı
Veloutsou et al., 2004	X										
Maringa, 2006	X										
Cooser et al., 2002	X										
Kallio, 1995		X									
Chapman, 1981		X									
Joseph, 2013		X									
Moogan et al., 1999			X								
Price et al., 2003				X		X				X	
Donnellan, 2002				X	X	X		X			
Moogan et al., 2003				X		X	X				
Briggs, 2006						X	X				
Soutar & Turner, 2002				X			X	X		X	X
MORI, 2004				X			X				
Arpan et al., 2003							X				
Filter, 2010								X			
Dunnet et al., 2012								X			

araştırmış ve öğrencilerin cinsiyetinin, öğrencinin ve ailesinin ekonomik durumunun (etkisi düşük seviyede de olsa), üniversitenin eve olan uzaklığının adayların tercihlerinde etkisinin olduğu bulgusu elde edilmiştir. Hakkârî'nin coğrafi uzaklığının, sosyo-politik gerginliklerin yaşanmasının, buradaki üniversitenin tercih edilme oranında bir düşüşe yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Coğrafi uzaklık yani üniversitenin aile evinden çok daha uzakta olması, gidiş-geliş ve yer değiştirmeyi kapsayan doğrudan bilgisel ve fiziksel maliyetleri ile bireyin üniversite seçiminde önemli bir engel olmaktadır. Bu değişkenin özellikle düşük gelirli aileler, kültürel yapısı nedeni ile ev yakınlarında kalmayı öngören etnik gruplar ve mesafe maliyetinin yüksekliğini karşılamakta zorlanan kişiler için önemli olmaktadır (Gibbons et al., 2012; Dunnett et al., 2012).

Akar (2012), çalışmasının sonucunda iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihinde en fazla dikkate aldıkları faktörlerin akademik saygınlık, üniversitenin coğrafi konumu ve üniversiteyle ilgili bilgi edinilen kaynaklar olduğunu belirtmiştir. Çiftçi ve ark. (2011) Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri arasında yaptığı çalışmada üniversite tercihini etkileyen faktörler arasında üniversitenin şehre olan mesafesinin daha etkili olduğu, diğer birçok araştırmanın aksine şehrin sosyo-ekonomik düzeyinin, yurt ve barınma olanaklarının etkisinin düşük olduğu, öğretim elemanları ve akademik yapının etkisinin olmadığı sonuçlarına ulaşmıştır. Amca (2011), üniversite tercihini etkileyen faktörleri;

- mezuniyet sonrası iş bulabilme oranı (üniversitenin akademik kadrosu, müfredat, yayın ve bilimsel çıktıları, üniversitenin saygınlığı),
- mezuniyet başarı derecesi,
- üniversitenin ilgili bölümünün öğrenim ücreti (burs olanakları (Cossier et al., 2002), üniversite içi ve dışı iş olanakları ve bağlantıları (Fernandez, 2010),
- üniversitenin bulunduğu şehirdeki hayat pahalılığı, coğrafi konumu ve sosyal yaşam kalitesi (indirimli/ücretsiz ulaşım, konaklama, yeme-içme, eğlence etkinlikleri, geziler, yarışmalar, sergiler, denize, şehir merkezine, limanlara ve hava alanlarına yakınlık) olarak sıralamıştır.

Filter (2010), akademik olarak yetenekli öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada aile geliri ve cinsiyetin üniversite seçim sürecinin etkili faktörlerinden olmadığı sonucuna varmıştır. Dunnett ve ark. (2012) ve Shank ve ark. (1998)'na göre ise cinsiyet, üniversite seçimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kız öğrenciler, erkeklere kıyasla daha çok aile evine yakın üniversiteleri tercih etmektedir. Ayrıca çalışmada kızların endüstri odaklı üniversiteler yerine öğretim odaklı üniversiteleri seçtikleri; harçlar, üniversitenin saygınlığı ve bölüm konusunda erkeklerden farklılaştığı belirlenmiştir. Shank ve ark. (1998) kız öğrencilerin üniversite seçimini etkileyen faktörler arasında güvenli bir kampus ortamının da önemli olduğu sonucuna varmıştır. Çokgezen (2012), Türkiye'de yaptığı çalışmada diğer çalışmalardan farklı olarak üniversite seçiminde İngilizce eğitimi ve büyük şehir etkisini de ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra devlet üniversitesini seçenlerin harçları daha çok önemse-

diği vakıf üniversitesini seçenlerin ise akademik performansla öncelik verdiği belirlenmiştir. Ayrıca Çokgezen (2012), Türk öğrencilerin üniversite seçim tercihi davranışlarının batıdaki akranlarından çok da farklı olmadığı sonucuna varmıştır.

YÖNTEM

Saha çalışmasının amacı, öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörleri tespit etmektir. Çalışmada ayrıca, tercihleri etkileyen unsurların demografik değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterip göstermediği belirlenecektir. Verilerin çözümlenmesinde "Statistical Package for Social Sciences (SPSS)" paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine yanıt bulmak amacıyla frekans analizi, t testi, tek yönlü varyans analizi gibi istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Öğrencilerin üniversite tercihlerine etki eden faktörleri incelemeye yönelik gerçekleştirilen bu çalışma, Türkiye genelinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın evrenini üniversite giriş sınavına hazırlanma aşamasındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma, Türkiye'deki her ile ulaşmanın zorluğu ve zaman kısıtından dolayı bölgelerin en fazla nüfus yoğunluğuna sahip olan illerinde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle araştırmanın Akdeniz bölgesinden Adana, Ege bölgesinden İzmir, Marmara bölgesinden İstanbul, Karadeniz bölgesinden Samsun, İç Anadolu bölgesinden Ankara, Doğu Anadolu bölgesinden Erzurum ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden Gaziantep illerinde yapılması uygun görülmüştür. Örneklemi, bu illerde yaşayan ve kolayda örneklem yöntemiyle seçilen 1112 öğrenci oluşturmaktadır. Bu illerde bulunan nüfus sayısının, TÜİK 2014 yılı verilerine göre yaklaşık 30 milyon olduğu için, Sekeran (1992)'a göre örnek büyüklüğünün en az 384 olması gerekir (Sekeran, 1992: 253; Altunışık et al., 2004: 125). Çalışmadaki örneklem (1112 kişi) evreni temsil edebilecek büyüklüktedir. Araştırmanın diğer kısıtı, Türkiye'de sadece yedi farklı ilde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilmiş olması ve yapılan değerlendirmelerin tüm iller ile karşılaştırmanın mümkün olmayışdır.

Veri Toplama Araçları

Mevcut literatürün taranması sonucunda oluşturulan soru formu, üniversite tercihinin belirlenmesi anketi ve kişisel bilgi formundan oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin cinsiyeti, alanları, eğitim gördükleri lise türü, tercih edecekleri üniversite türü, buldukları il, YGS sonuçları, ailelerinin gelir düzeyleri ve ileride okumak istedikleri üniversite bilgilerini ölçmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Ölçme aracı 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçek araştırmacılar tarafından geniş bir literatür taraması sonucunda, gerekli uzmanların görüşünün alınmasıyla uygulanabilir hale getirilmiştir.

Araç için katılımcılardan her maddenin karşısında bulunan "Kesinlikle katılıyorum", "Katılıyorum", "Ne katılıyorum, ne de katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kesinlikle katılmıyorum" seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. Geliştirilen ölçeğin kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzman grubunun değerlendirmesi sonucunda ilgili düzenlemeler yapılmış ve araçların kapsam geçerliğine sahip olduğu belirlenmiştir.

Üniversite tercihlerini etkileyen faktörleri ölçmeye yönelik hazırlanan anket sorularının yapı geçerliğini görmek amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce maddeler arasındaki kısmi korelasyonların ve korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett testi ile test edilmiştir. KMO'nun 0.60' tan yüksek, Bartlett testinin anlamlı çıkması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2004: 120). Ön deneme verilerinin üzerinde yapılan analizde ölçek için Kaiser-Meyer-Olkin değeri 0.946 olarak bulunmuştur. Dolayısıyla hazırlanan ölçek iyi olarak nitelendirilebilir. Analizde elde edilen korelasyon matrisinin birim matris olup olmadığıyla ilgili Bartlett testi sonucuna baktığımızda üniversite tercihi görüş ölçeğinin $p < 0.05$ olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, veri grubuna faktör analizi yapılabileceğini göstermektedir.

Üniversite tercihi görüş ölçeğinin faktör yapısını incelemek üzere, faktör türetme tekniği olarak temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Ayrıca, "varimax" döndürme tekniği kullanılarak

türetilecek faktör sayısı dört faktör ile sınırlandırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda toplam varyansın %56.2'sini açıklayan 22 madde ve dört alt boyuttan oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir.

Üniversite tercihi görüş ölçeğinin alt boyutlarının güvenilirlik analizi yapıldığında, Cronbach alfa değerlerinin 0.70'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu değerler bize üniversite tercihi görüş ölçeğinin güvenilir olduğunu göstermektedir (bakınız, Tablo 3).

BULGULAR

Bu bölümde, katılımcıların üniversite tercihlerindeki görüşlerindeki yönelik görüşlerine ilişkin verilerin çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve ilişkili yorumlar bulunmaktadır.

Katılımcıların Cinsiyetleri, Öğrenim Alanları, Liseleri, Tercih Ettikleri Üniversite Türleri ve YGS Sonuçlarına Göre Dağılımı

Araştırmada uygulanan anketlerde katılımcılara cinsiyetleri,

Tablo 2: Üniversite Tercihi Görüş Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları

Üniversite Tercihi Görüşü Boyutları	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans (%)
Boyut 1: Saygınlık ve İmaj		39.504
S8. Tercihlerimi yaparken, okuyacağım üniversitenin bulunduğu şehri dikkate alırım	.685	
S11. İş güvencesi sağlayan üniversitelere tercihlerimde öncelik veririm	.557	
S12. Tercih ettiğim üniversitenin köklü bir üniversite olmasını isterim	.556	
S20. Tercih yaparken üniversitenin marka değerinin yüksek olmasını dikkate alırım	.570	
S24. Tercihlerimde dünya görüşümü rahatlıkla yaşayabileceğim ortamı olan bir üniversite tercih ederim	.551	
S31. Tercih edeceğim üniversitenin imajının iyi olmasını önemserim	.779	
S32. Tercih edeceğim bölümün imajının iyi olmasını önemserim	.744	
S33. Üniversitenin tercih edeceğim alana/programa odaklanmış olmasını dikkate alırım	.612	
Boyut 2: Bilgiye Ulaşım İmkânı		5.981
S17. Tercih ettiğim üniversitenin akademik kadrosu benim için önemlidir	.610	
S18. Tercih edeceğim üniversitenin laboratuvar olanaklarının yeterli olmasını isterim	.652	
S19. Üniversitenin kütüphane olanakları tercihlerimde etkilidir	.590	
S21. Üniversite-sanayi işbirliğinin olması tercihlerimi olumlu yönde etkiler	.559	
S26. Tercihimde bulunmadan önce, o üniversiteden mezun öğrencilerin profillerini dikkate alırım	.659	
S28. Üniversite tercihlerimde, sunulan staj olanaklarını dikkate alırım	.369	
Boyut 3: Kampus Özellikleri		5.805
S9. Üniversitenin sağladığı barınma olanakları üniversite tercihlerimde etkilidir	.373	
S22. Tercihlerimde üniversitenin ulaşım olanaklarını dikkate alırım	.621	
S25. Yiyecek- içecek olanaklarının zenginliği üniversite tercihlerimde etkilidir	.583	
S29. Sunulan sağlık hizmetleri tercihlerimde etkilidir	.698	
Boyut 4: Sosyallik		4.910
S7. Üniversite kampusunun gelişmiş olması tercihlerimde etkilidir	.557	
S10. Tercihlerimde üniversitedeki sosyal olanakların fazlalığını dikkate alırım	.686	
S14. Üniversitenin spor olanakları tercihlerimde etkilidir	.763	
S27. İlgi alanıma uygun öğrenci kulüplerinin bulunması, üniversite tercihlerimde etkili rol oynar	.344	

KMO: 0.946; $p < .000$ (Bartlett testi).

öğrenim alanları, eğitim gördükleri lise çeşidi ve tercih ettikleri üniversite türleri ile ilgili sorular sorulmuştur.

Tablo 4'te frekans analizi sonrası elde veriler yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin %32.6'sı kız, %67.3'ü erkektir. Bu öğrencilerin %48.2'si sayısal, %15.2'si sözel, %36.6'sı eşit ağırlık alanında öğrenim görmüşlerdir. Lise türleri açısından bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin % 6.2'si fen lisesinde, %37.6'sı Anadolu lisesinde, %34'ü düz lisede, %18.6'sı meslek lisesinde ve %3.6'sı diğer türler içeri-

Tablo 3: Üniversite Tercih Görüş Ölçeği Boyutları İçin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Madde sayısı	Cronbach Alfa Değeri
Saygınlık ve imaj	8	0.8742
Bilgiye ulaşım imkânı	6	0.7747
Kampus Özellikleri	4	0.7362
Sosyallik	4	0.7542

indeki liselerde okumaktadırlar. Katılımcıların tercih ettikleri üniversite türüne bakıldığında çoğunluğunun devlet üniversitelerinde okumak istedikleri tespit edilmiştir. Sonuçlarına göre katılımcıların %78.7'si devlet üniversitelerini, %5.8'i vakıf üniversitelerini tercih ettiklerini söylerken %15.5'i fark etmez yanıtını vermişlerdir. YGS sınavından aldıkları sonuçlara göre katılımcılar değerlendirildiğinde ise, %1.0'ünün 150 puandan düşük not aldığı, %3.7'sinin 150-200 arası, %14.5'inin 200-250 arası, %19.9'unun 250- 300 arası, %15.5'inin 300-350 arası, %7'sinin 350-400 arası, %7.5'inin 400-450 arası, %3.1'inin 450-500 puan arası notlar aldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların %28'i ise YGS'den kaç puan aldığını bildirmemiştir.

Katılımcıların Ailelerinin Aylık Gelirlerine, Yaşadıkları ve Okumak İstedikleri İllere Göre Dağılımı

Araştırmada katılımcılara yaşadıkları iller ve ailelerinin aylık toplam gelirleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Tablo 5'te verileri belirtilen frekans analizi sonuçlarına göre katılımcılar en fazla sırasıyla İstanbul (%18.79), İzmir (%17.71) ve Erzurum (%13.87) illerinde yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4: Örneklemin Cinsiyet, Alan, Lise Türü ve Tercih Edilen Üniversite Türüne Göre Dağılımı

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kız	363	32.6
	Erkek	749	67.3
	Toplam	1112	100.0
Alan	Sayısal	536	48.2
	Sözel	169	15.2
	Eşit Ağırlık	407	36.6
	Toplam	1112	100.0
Lise Türü	Fen Lisesi	69	6.2
	Anadolu Lisesi	418	37.6
	Düz Lise	378	34.0
	Meslek Lisesi	207	18.6
	Diğer	40	3.6
	Toplam	1112	100.0
Tercih Edilen Üniversite Türü	Vakıf	65	5.8
	Devlet	875	78.7
	Fark etmez	172	15.5
	Toplam	1112	100.0
YGS Puanları	0 - 150 Arası	11	1.0
	150 - 200 Arası	41	3.7
	200 - 250 Arası	161	14.5
	250 - 300 Arası	221	19.9
	300 - 350 Arası	172	15.5
	350 - 400 Arası	78	7.0
	400 - 450 Arası	83	7.5
	450 - 500 Arası	34	3.1
	Cevaplamayan	311	28.0
	Toplam	1112	100.0

Katılımcılara ailelerinin aylık toplam geliri sorulduğunda, yaklaşık yarısı (%43.3'ü) soruyu cevaplamamışlardır. Gelirlerini beyan eden katılımcılar ise ortalama olarak aylık 2000 TL gelire sahip olduklarını belirtmişlerdir. Diğer yandan, katılımcılara okumak istedikleri iller sorulduğunda verilen yanıtlar sırasıyla en fazla İstanbul (%34.5), Ankara (%18.6) ve İzmir (%13.3) olmuştur.

Katılımcıların Cinsiyeti ve Üniversite Tercih Görüşü Arasındaki İlişkiler

Burada, katılımcıların cinsiyetleri ile üniversite tercih görüşü değişkenleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı irdelenmiş; iki farklı grup arasında karşılaştırma yapma imkânı veren bağımsız örneklem t-testi yöntemi kullanılmıştır. Hipotezlerimiz şöyledir:

H₀: Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde cinsiyete bağlı olarak farklılık yoktur.

H₁: Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde cinsiyete bağlı olarak farklılık vardır.

Kız ve erkek katılımcıların, üniversite tercih görüşleri t-testi tekniği ile karşılaştırılmıştır. Tablo 6'da görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre bireylerin üniversite tercihinde sosyallik alt boyutuna ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Ancak üniversite tercihinde üniversitenin saygın bir imajının, bilgiye ulaşım imkanlarının ve kampus özelliklerinin dikkate alınmasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık vardır. T testi sonuçlarına göre, kız öğrencilerin üniversite tercihlerinde saygınlık, imkan ve kampus özellikleri alt boyutlarını daha fazla

dikkate aldıkları tespit edilmiştir. Dolayısıyla H_0 reddedilmiş ve H_1 kabul edilmiştir.

Katılımcıların Alanları ve Üniversite Tercih Görüşü

Burada, katılımcıların öğrenim alanları ile üniversite tercih görüşü değişkenleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizi ile saptanmıştır. Hipotezlerimiz şöyledir:

H₀: Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde öğrenim alanlarına bağlı olarak farklılık yoktur.

H₁: Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde öğrenim alanlarına bağlı olarak farklılık vardır.

Tablo 7'de alan değişkenine göre öğrencilerin, üniversite tercihlerini etkileyen değişkenlerin frekans değerleri, yüzdeleri ve puanların yer aldığı düzeyler verilmiştir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin alan değişkenine göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA analizi yapılmıştır.

Üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerin alanlara göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonucunda alan değişkeninin saygınlık, kampus ve sosyallik boyutları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). Ancak alan değişkeninin bilgiye ulaşım imkânı boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açtığı görülmüştür. Farklılığın kaynağını belirlemek için Tukey testi yapılmıştır.

Tablo 9 incelendiğinde sayısal alanında öğrenim gören öğrencilerin bilgiye ulaşma imkânı alt boyutunu dikkate alma puanları, özel alandakilerden daha yüksek bulunmuştur. Buna göre sayısal alandaki öğrencilerin üniversite tercihlerinde bilgiye ulaşma konusuna daha fazla önem verdiklerini söylemek mümkündür.

Katılımcıların Okuduğu Lise Türü ve Üniversite Tercih Görüşü

Burada, katılımcıların okuduğu lise türüne bağlı olarak üniversite tercih görüşünün farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizi ile saptanmıştır. Hipotezler şöyledir:

H₀: Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde okuduğu lise türüne bağlı olarak farklılık yoktur.

Tablo 5: Örneklemin Yaşadıkları İllere Göre Dağılımı

İller	N	%
İstanbul	209	18.79
Ankara	148	13.30
İzmir	197	17.71
Adana	136	12.23
Samsun	130	11.69
Erzurum	154	13.87
Gaziantep	138	12.31
Toplam	1112	100.00

Tablo 6: Örneklemin Cinsiyet Değişkenine Göre Üniversite Tercih Görüşleri (t Testi)

	Cinsiyeti	N	Ortalama	Ss	t	p
Saygınlık	Kız	363	4.2441	.60508	4.057	.000
	Erkek	749	4.0709	.78118		
İmkân	Kız	363	3.8627	.62267	4.811	.000
	Erkek	749	3.6531	.78864		
Kampus	Kız	363	3.9456	.69997	5.158	.000
	Erkek	749	3.6989	.83786		
Sosyallik	Kız	363	3.7383	.76597	-0.746	.356
	Erkek	749	3.7764	.86093		

* $p < 0.05$.

Tablo 7: Katılımcıların Öğrenim Alanlarına Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörlerin Ortalamaları

		N	Ortalama	Ss
Saygınlık	Sayısal	536	4.1378	.72560
	Sözel	169	4.0540	.69043
	Eşit Ağırlık	407	4.1443	.75835
	Toplam	1112	4.1275	.73264
İmkân	Sayısal	536	3.7892	.75251
	Sözel	169	3.5878	.67873
	Eşit Ağırlık	407	3.6880	.75273
	Toplam	1112	3.7215	.74481
Kampus	Sayısal	536	3.7813	.76156
	Sözel	169	3.7870	.77759
	Eşit Ağırlık	407	3.7740	.86738
	Toplam	1112	3.7795	.80354
Sosyallik	Sayısal	536	3.7976	.82602
	Sözel	169	3.6524	.80044
	Eşit Ağırlık	407	3.7660	.84773
	Toplam	1112	3.7639	.83097

Tablo 8: Öğrencilerin Alanlarına Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Alt Boyutlara İlişkin Görüşleri

	Gruplar	KT	Sd	K.O.	F	p
Saygınlık	Gruplar Arası	1.086	2	.543	1.011	.364
	Gruplar İçi	595.251	1109	.537		
	Toplam	596.337	1111			
İmkân	Gruplar Arası	5.935	2	2.968	5.392	.005
	Gruplar İçi	610.385	1109	.550		
	Toplam	616.320	1111			
Kampus	Gruplar Arası	.024	2	.012	.018	.982
	Gruplar İçi	717.324	1109	.647		
	Toplam	717.348	1111			
Sosyallik	Gruplar Arası	2.712	2	1.356	1.967	.140
	Gruplar İçi	764.347	1109	.689		
	Toplam	767.159	1111			

Tablo 9: Tukey Testi

Boyutlar	(I) Alan	(J) Alan	(I-J)	p
İmkân	Sayısal	Sözel	.2014 (*)	.006
		Eşit Ağırlık	.1012	.095
	Sözel	Sayısal	-.2014 (*)	.006
		Eşit Ağırlık	-.1002	.303
	Eşit Ağırlık	Sayısal	-.1012	.095
		Sözel	.1002	.303

H₃: Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde okuduğu lise türüne bağlı olarak farklılık vardır.

Tablo 10'da lise türü değişkenine göre öğrencilerin, üniversite tercihlerini etkileyen değişkenlerin frekans değerleri, yüzdeleri ve puanların yer aldığı düzeyler verilmiştir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin lise türü değişkenine göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA analizi yapılmıştır.

Üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerin lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere

Tablo 10: Katılımcıların Lise Türlerine Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörlerin Ortalamaları

		N	Ortalama	Ss
Saygınlık	Fen Lisesi	69	4.1431	.69375
	Anadolu Lisesi	418	4.1193	.77041
	Düz Lise	378	4.1485	.69795
	Meslek Lisesi	207	4.1045	.70326
	Diğer	40	4.1063	.88050
	Toplam	1112	4.1275	.73264
İmkân	Fen Lisesi	69	3.7826	.75098
	Anadolu Lisesi	418	3.7049	.77291
	Düz Lise	378	3.7513	.74102
	Meslek Lisesi	207	3.6876	.66977
	Diğer	40	3.6833	.85385
	Toplam	1112	3.7215	.74481
Kampus	Fen Lisesi	69	3.7319	.77687
	Anadolu Lisesi	418	3.6962	.85071
	Düz Lise	378	3.8611	.76340
	Meslek Lisesi	207	3.8261	.75118
	Diğer	40	3.7188	.91144
	Toplam	1112	3.7795	.80354
Sosyallik	Fen Lisesi	69	3.7210	.81747
	Anadolu Lisesi	418	3.7763	.84690
	Düz Lise	378	3.7632	.80829
	Meslek Lisesi	207	3.7826	.82650
	Diğer	40	3.6188	.94052
	Toplam	1112	3.7639	.83097

Tablo 11: Öğrencilerin Lise Türlerine Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Alt Boyutlara İlişkin Görüşleri

	Gruplar	KT	Sd	K.O.	F	p
Saygınlık	Gruplar Arası	.339	4	.085	.157	.960
	Gruplar İçi	595.998	1107	.538		
	Toplam	596.337	1111			
İmkân	Gruplar Arası	1.005	4	.251	.352	.771
	Gruplar İçi	615.316	1107	.556		
	Toplam	616.320	1111			
Kampus	Gruplar Arası	6.173	4	1.543	2.302	.048
	Gruplar İçi	711.175	1107	.642		
	Toplam	717.348	1111			
Sosyallik	Gruplar Arası	1.107	4	.277	.300	.809
	Gruplar İçi	766.052	1107	.692		
	Toplam	767.159	1111			

yapılan ANOVA testi sonucunda lise türü değişkeninin üniversite tercihini etkileyen tüm faktörler için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 12 incelendiğinde düz lisede okumuş olan öğrencilerin tercihlerinde kampus özelliklerini dikkate alma puanları, Anadolu lisesindekilerden daha yüksek bulunmuştur. Buna göre düz lise öğrencilerinin üniversite tercihlerinde kampus özelliklerine daha fazla önem verdiklerini söylemek mümkündür.

Katılımcıların Tercih Edeceği Üniversite Türü ve Üniversite Tercih Görüşü

Burada, katılımcıların tercih edebilecekleri üniversite türüne bağlı olarak üniversite tercih görüşünün farklılık gösterip göstermediği belirlenmiştir. Hipotezler şöyledir:

H_0 : Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde tercih edebilecekleri üniversite türüne bağlı olarak farklılık yoktur.

H_1 : Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde tercih edebilecekleri üniversite türüne bağlı olarak farklılık vardır.

Tercih edilecek üniversite türüne göre öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen değişkenlerin frekans değerleri, yüzdeleri ve puanların yer aldığı düzeyler verilmiştir.

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin tercih edilecek üniversite türü değişkenine göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA analizi yapılmıştır.

Üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerin tercih edilecek üniversite türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonucunda, üniversite türü değişkeninin üniversite tercihini etkileyen saygınlık, imkân ve sosyalik boyutları için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Ancak üniversite türü değişkeninin kampus özellikleri boyutu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açtığı görülmüştür. Farklılığın kaynağını belirlemek için Tukey testi yapılmıştır.

Tablo 9 incelendiğinde tercihlerinde devlet üniversitelerini tercih eden öğrencilerin kampus özellikleri alt boyutunu dikkate alma puanları, vakıf üniversitelerini tercih edenlerden daha yüksek bulunmuştur. Buna göre devlet üniversitesinde okumak isteyen öğrencilerin üniversite tercihlerinde kampusta barınma imkânlarının sağlanması, ulaşım imkânlarının olması, yemek imkânının olması ve sağlık hizmetlerinin olması gibi hususlara daha fazla önem verdiklerini söylemek mümkündür.

Katılımcıların YGS Puanları ve Üniversite Tercih Görüşü

Burada, katılımcıların almış olduğu YGS puanları ile üniversite tercih görüşü değişkenleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı bağımsız örneklem tek yönlü varyans analizi ile saptanmıştır. Hipotezlerimiz şöyledir:

H_0 : Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde almış olduğu YGS puanlarına bağlı olarak farklılık yoktur.

Tablo 12: Tukey Testi

Boyutlar	(I) Lise Türü	(J) Lise Türü	(I-J)	p
Kampus	Fen Lisesi	Anadolu Lisesi	.0434	.994
		Düz Lise	-.1482	.625
		Meslek Lisesi	-.0856	.940
		Diğer	-.0355	1.000
	Anadolu Lisesi	Fen Lisesi	-.0434	.994
		Düz Lise	-.1916(*)	.009
		Meslek Lisesi	-.1290	.330
		Diğer	-.0789	.979
	Düz Lise	Fen Lisesi	.1482	.625
		Anadolu Lisesi	.1916(*)	.009
		Meslek Lisesi	.0626	.901
		Diğer	.1127	.928
	Meslek Lisesi	Fen Lisesi	.0856	.940
		Anadolu Lisesi	.1290	.330
		Düz Lise	-.0626	.901
		Diğer	.0501	.997
Diğer	Fen Lisesi	.0355	1.000	
	Anadolu Lisesi	.0789	.979	
	Düz Lise	-.1127	.928	
	Meslek Lisesi	-.0501	.997	

Tablo 13: Katılımcıların Tercih Edecekleri Üniversite Türlerine Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörlerin Ortalamaları

		N	Ortalama	Ss
Saygınlık	Vakıf	65	4.0500	.81334
	Devlet	875	4.1284	.71614
	Fark etmez	172	4.1519	.78460
	Toplam	1112	4.1275	.73264
İmkân	Vakıf	65	3.8154	.77567
	Devlet	875	3.7048	.73622
	Fark etmez	172	3.7713	.77550
	Toplam	1112	3.7215	.74481
Kampus	Vakıf	65	3.5500	.93458
	Devlet	875	3.8117	.78233
	Fark etmez	172	3.7020	.84177
	Toplam	1112	3.7795	.80354
Sosyallik	Vakıf	65	3.7846	.87709
	Devlet	875	3.7511	.83165
	Fark etmez	172	3.8212	.81179
	Toplam	1112	3.7639	.83097

Tablo 14: Öğrencilerin Tercih Edecekleri Üniversite Türlerine Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Alt Boyutlara İlişkin Görüşleri

		KT	Sd	K.O.	F	p
Saygınlık	Gruplar Arası	.393	2	.247	.359	.632
	Gruplar İçi	595.843	1109	.537		
	Toplam	596.337	1111			
İmkân	Gruplar Arası	1.245	2	.622	1.122	.326
	Gruplar İçi	615.075	1109	.555		
	Toplam	616.320	1111			
Kampus	Gruplar Arası	5.364	2	2.682	4.177	.016
	Gruplar İçi	711.984	1109	.642		
	Toplam	717.348	1111			
Sosyallik	Gruplar Arası	.735	2	.368	.532	.588
	Gruplar İçi	766.324	1109	.691		
	Toplam	767.159	1111			

Tablo 15. Tukey Testi

Boyutlar	(I) Tercih Edilen Üniversite	(J) Tercih Edilen Üniversite	(I-J)	p
Kampus	Vakıf	Devlet	-.2617(*)	.030
		Fark etmez	-.1520	.394
	Devlet	Vakıf	.2617(*)	.030
		Fark etmez	.1097	.229
	Fark etmez	Vakıf	.1520	.394
		Devlet	-.1097	.229

H_1 : Katılımcıların üniversite tercihini etkileyen faktörlere karşın görüşlerinde almış olduğu YGS puanlarına bağlı olarak farklılık vardır.

YGS puanı değişkenine göre öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen değişkenlerin frekans değerleri, yüzdeleri ve puanların yer aldığı düzeyler verilmiştir.

Tablo 16: Katılımcıların 'YGS' Puanlarına Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Faktörlerin Ortalamaları

		N	Ortalama	Ss
Saygınlık	150'den az	11	3.8068	1.34671
	150-200 arası	41	4.1189	.76442
	200-250 arası	161	4.0062	.82843
	250-300 arası	221	4.1867	.61279
	300-350 arası	172	4.1301	.72514
	350-400 arası	78	4.1202	.84981
	400-450 arası	83	4.2214	.64402
	450-500 arası	34	4.1949	.50583
	Cevapsız	311	4.1286	.73892
	Toplam	1112	4.1275	.73264
İmkân	150'den az	11	3.5152	.82143
	150-200 arası	41	3.6870	.82932
	200-250 arası	161	3.5745	.76533
	250-300 arası	221	3.7941	.64312
	300-350 arası	172	3.7045	.75382
	350-400 arası	78	3.6880	.82937
	400-450 arası	83	3.8032	.71669
	450-500 arası	34	3.7892	.65560
	Cevapsız	311	3.7465	.77191
	Toplam	1112	3.7215	.74481
Kampus	150'den az	11	3.5909	1.32416
	150-200 arası	41	3.9878	.76230
	200-250 arası	161	3.7609	.86347
	250-300 arası	221	3.8586	.71197
	300-350 arası	172	3.7442	.83331
	350-400 arası	78	3.6635	.84786
	400-450 arası	83	3.7771	.77205
	450-500 arası	34	3.7206	.66220
	Cevapsız	311	3.7677	.80977
	Toplam	1112	3.7795	.80354
Sosyallik	150'den az	11	3.3545	1.31341
	150-200 arası	41	3.8598	.83113
	200-250 arası	161	3.6739	.91560
	250-300 arası	221	3.8145	.70516
	300-350 arası	172	3.7674	.86204
	350-400 arası	78	3.7308	.86955
	400-450 arası	83	3.7139	.79454
	450-500 arası	34	3.8971	.68012
	Cevapsız	311	3.7781	.84135
	Toplam	1112	3.7639	.83097

Tablo 17: Öğrencilerin ‘YGS’ Puanlarına Göre Üniversite Tercihini Etkileyen Alt Boyutlara İlişkin Görüşleri

	Gruplar	KT	Sd	K.O.	F	p
Saygınlık	Gruplar Arası	5.168	8	.646	1.205	.292
	Gruplar İçi	591.169	1103	.536		
	Toplam	596.337	1111			
İmkân	Gruplar Arası	6.202	8	.775	1.302	.191
	Gruplar İçi	610.118	1103	.553		
	Toplam	616.320	1111			
Kampus	Gruplar Arası	5.035	8	.629	.975	.354
	Gruplar İçi	712.313	1103	.646		
	Toplam	717.348	1111			
Sosyallik	Gruplar Arası	4.260	8	.533	.770	.629
	Gruplar İçi	762.899	1103	.692		
	Toplam	767.159	1111			

Üniversite tercihini etkileyen faktörlerin YGS puanı değişkenine göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek için ANOVA analizi yapılmıştır.

Üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerin katılımcıların YGS puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan ANOVA testi sonucu, YGS puanı değişkeninin üniversite tercihini etkileyen tüm faktörler için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bireylerinin gelecek planlarını yapmalarında üniversite tercihleri çok önemli rol oynamaktadır. Bu tercihler çeşitli faktörler tarafından doğrudan veya dolaylı olarak etkilenmektedir. Yapılan bu çalışmada, öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörler araştırılmış ve tercihleri etkileyen unsurların demografik değişkenlere bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Yapılan literatür taraması sonucunda, üniversite tercihini etkileyen faktörlerin genellikle; üniversitenin saygınlık ve imajı (Soutar & Turner, 2002; MORI, 2004; Moogan et al., 2003; Arpan et al., 2003; Briggs, 2006; Veloutsou et al., 2004; Maringa, 2006; Cosser et al., 2002; Beswick, 1989; Akar, 2012), bilgiye ulaşma imkanları (Beswick, 1989), kampus özellikleri ve konumu (Moogan et al., 1999; Chapman, 1981; Moogan et al., 2003; Joseph, 2013; Price et al., 2003; Donnellan, 2002; Briggs, 2006; Akar, 2012; Beswick, 1989; Maringa, 2006) ve sosyal imkânların fazlalığı (Donnellan, 2002; Kallio, 1995; Veloutsou et al., 2004); alt boyutlarından oluştuğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışmamızda ortaya çıkan alt boyutların, daha önceki çalışmalarla benzer özellikler taşıdığı söylemek mümkündür.

Çalışmada katılımcıların cinsiyetleri ile üniversite tercih görüşü değişkenleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı incelendiğinde, üniversitenin saygın bir imajının olmasının bilgiye ulaşım imkânlarının ve kampus özelliklerinin dikkate alınmasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Analize göre, kız öğrencilerin üniversite tercihlerinde saygınlık,

imkân ve kampus özelliklerini daha fazla dikkate aldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların öğrenim alanları ile üniversite tercih görüşü değişkenleri arasındaki ilişkinin durumu incelendiğinde, sayısal alandaki öğrencilerin üniversite tercihlerinde bilgiye ulaşma konusuna daha fazla önem verdikleri ortaya çıkmıştır. Katılımcıların mezun oldukları lise türünün, üniversite tercih görüşünde anlamlı bir değişikliğe neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların yarısından fazlası (%78.7) devlet üniversitelerini tercih edeceğini belirtmiştir. Bu katılımcıların tercih edecekleri üniversite türü ile üniversite tercih görüşü değişkenleri arasındaki ilişki incelendiğinde, tercihleri devlet üniversitelerinden yana olan öğrencilerin tercih yaparken kampus özelliklerini dikkate aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre bir devlet üniversitesi kampusunda barınma imkânlarının sağlanması, ulaşım imkânlarının olması, yemek imkânının olması ve sağlık hizmetleri verilmesinin daha çok tercih edilmesine neden olacağı söylenebilmektedir. Katılımcıların almış olduğu YGS puanlarına göre incelendiğinde ise üniversite tercih görüşü değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Türkiye'nin değişik bölgelerinde, yedi ilde yapılan bu çalışma, büyük şehirlerde bulunan kampus özelliklerinin öğrencilerin ucuz ve rahat yaşamasına imkân tanıyan ve sayısal bölümlerinde bilgiye ulaşma imkanlarının fazla olduğu üniversitelerin daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Ayrıca kız öğrencilerin üniversite tercihlerinde daha dikkatli davrandığı, üniversitelerin saygınlık, imkân ve kampus özelliklerine göre tercihlerini kullandığı tespit edilmiştir.

Çalışma sonuçlarına göre çeşitli önerilerde bulunmak mümkündür. Çalışma, sadece kız öğrencilerin üniversite tercihinde seçici davrandıklarını göstermiştir. Bu durum üniversite tercihinde nelerin dikkate alınması hususunda bir belirsizliğin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu belirsizliğin giderilmesi için tercih aşamasındaki öğrencilere, üniversitelerin tanıtımının yapılmasına ve kişilerin üniversitelerden beklentilerinin ne olduğuna dair farkındalığın kazandırılmasına ihtiyaç vardır. Herhangi bir ön bilgi sahibi olmadan, sadece YGS puanı uygun

diye bir üniversiteye kayıt yaptıran öğrenciden verim sağlamak, mümkün olmayacaktır.

Araştırma, sadece sayısal bölüm öğrencilerinin tercihlerinde bilgiye ulaşma konusunda ağırlık verdiğini tespit etmiştir. Bu durum, sözel ve eşit ağırlık bölüm öğrencilerinin bilgiye ulaşma imkânının ne derece önemli olduğu gerçeğini kavrayamadıklarını göstermektedir. Bu farkındalığı sağlamak için lise aşamasında eğitimler verilmesi gerekmektedir. Diğer yandan üniversitelerin sadece sosyal bilimler için araştırma laboratuvarları ve kütüphaneler açması ve bunu tercih aşamasındaki öğrencilere tanıtması önerilebilir.

Yapılan araştırma, öğrencilerin özellikle devlet üniversitelerini tercih ederken, kampusun özelliklerini daha fazla dikkate aldığını göstermiştir. Bu durum, büyümek isteyen ve başarılı öğrencileri bünyesine çekmeyi planlayan üniversitelerin kampuslarında ulaşım, yemek, barınma ve sağlık hizmeti verme gibi hususlara önem vermesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

- Akar, C. (2012). Üniversite seçimini etkileyen faktörler: iktisadi ve idari bilimler öğrencileri üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 97-120.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2004). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamalı araştırma yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Amca, H. (2011). Üniversitelerin tercihi edilmesini etkileyen faktörler. Retrieved from <http://www.emu.edu.tr/amca/universitelerinTercihiEdilmesiniEtkileyenFaktorler.pdf>
- Arpan, L. M., Raney, A. A. & Zivnuska S. (2003). A cognitive approach to understanding university image. *Corporate Communication*, 8(2), 97-113.
- Beswick, R. L. K. (1989). A study of factors associated with student choice in the university selection process. Master thesis, University of Lethbridge.
- Briggs, S. & Wilson A. (2007). Which university? A study of the influence of cost and information factors on Scottish undergraduate choice. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 29(1), 57-72.
- Briggs, S. (2006). An exploratory study of the factors influencing undergraduate student choice: The case of higher education in Scotland, *Studies in Higher Education*, 31(6), 705-722.
- Büyükoztürk, Ş. (2004). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem Akademi.
- Chapman, D. W. (1981). A model of student college choice. *Journal of Higher Education*, 52(5), 490-505.
- Cosser, M. & du Toit, J. (Eds) (2002). *From school to higher education: Factors affecting the choice of grade 12 learners*. Cape Town: HSRC Publishers.
- Çiftçi, G. E., Bülbül S. F., Bayar Muluk N., Çamur Duyan G. & Yılmaz A. (2011) Sağlık bilimleri fakültesini tercih eden öğrencilerin, üniversite ve meslek tercihlerinde etkili olan faktörler (Kırıkkale Üniversitesi örneği). *The Journal of Kartal Training and Research Hospital*, 22(3), 151-160.
- Çokgezen, M. (2012). Determinants of University Choice: A Study on Economics Departments in Turkey. Retrieved from <http://mimoza.marmara.edu.tr/~mcokegez/Makaleler/university-choice-article-feb-2012.pdf>
- Donnellan, J. (2002). The impact of marketer - controlled factors on college - choice Decisions by students at a public research university, Dissertation submitted to the Graduate School of the University of Massachusetts Amherst. UMI number: 3039350. Retrieved from <http://scholarworks.umass.edu/dissertations/AAI3039350/>
- Dunnett, A., Moorhouse, J., Walsh, C. & Barry C. (2012). Choosing a university: A conjoint analysis of the impact of higher fees on students applying for university in 2012, *Tertiary Education and Management*, 18(3), 199-220
- Erol A., Yergin H. & Mercan M. (2012). Üniversite öğrencilerinin üniversite tercihlerinin belirleyicileri: Hakkâri örneği. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 1-10
- Retrieved from file:///C:/Users/ozdamar/Downloads/5000137014-5000215779-1-PB.pdf
- Fernandez, L. J (2010). An exploratory study of factors influencing the decision of students to study at University Sains Malaysia, *Kajian Malaysia*, 28(2), 107-136
- Filter, S. (2010). The choice-of-college decision of academically talented students, The George Washington University, Dissertation, Retrieved from http://media.proquest.com/media/pq/classic/doc/2003885961/fmt/ai/rep/NPDF?_s=gn6Nwx50WmJ6Dxi6mBmWtlq3gqo%3D.
- Gibbons, S. & Vignoles, A. (2012). Geography, choice and participation in higher education in England. *Regional Science and Urban Economics*, 42, 98-113.
- Hossler, D., Braxton, J., & Coopersmith, G. (1989). *Understanding student college choice*. In Smart, J. C. (ed.), *Higher education: Handbook of theory and research (IV)*, (pp. 231-288). New York: Agathon Press,
- Jordaan, Y. & Wiese, M. (2010). The role of ethnicity in the higher education institution selection process. *South African Journal of Higher Education*, 24(4), 538-554.
- Joseph S. K. M. (2013), University choice: Implications for marketing and positioning. *Education*, 3(1), 7-14.
- Joseph, M. & Joseph B. (2000). Indonesian students' perceptions of choice criteria in the selection of a tertiary institution: Strategic implications. *International Journal of Educational Management*, 14(1), 40 - 44.
- Kallio, R. E. (1995). Factors influencing the college choice decisions of graduate students. *Research in Higher Education*, 36(1), 109-124.
- Kurt, A. (2013). Üniversite tercih ederken nelere dikkat edilmeli? Retrieved from http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/01/17/950146/icerikler/universite-tercih-ederken-nelere-dikkat-edilmeli_355325.html.
- Maringe, F. (2006). University and course choice: Implications for positioning, recruitment and marketing. *International Journal of Educational Management*, 20(6), 466 - 479
- Moogan, J. Y., Baron S. & Harris, K. (1999). Decision-making behaviour of potential higher education students. *Higher Education Quarterly*, 53(3), 211-228.
- Moogan, Y. J. & Baron, S. (2003). An analysis of student characteristics within the student decision making process. *Journal of Further and Higher Education*, 27(3), 271-287.
- MORI (2002), *Student living report 2002*, Retrieved from <http://www.unite-group.co.uk/binaries/525/934/the-student-living-report-2002.pdf>
- Plank, R. E. & Chiagouris, L. (1997). Perceptions of quality of higher education: an exploratory study of high school guidance counselors. *Journal of Marketing for Higher Education*, 8(1), 55-67.

- Price, I., Matzdorf, L. & H. Agahi, (2003). The impact of facilities on student choice of university. *International Journal of Educational Management*, 21(10), 212-222.
- Raposo, M. & Alves, H. (2007). A model of university choice: An exploratory approach, MPRA Paper no. 5523, poster October 31, 2007. Retrieved from <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/5523/1/>.
- Sekaran, U. (1992), *Research Methods for Business: A Skill-building Approach*. John Wiley & Sons: New York.
- Shank, M. D. & Beasley, F. (1998). Gender effects on the university selection process. *Journal of Marketing for Higher Education*, 8(3), 63-71.
- Somers, P., Haines, K., & Keene, B. (2006). toward a theory of choice for community college students. *College Journal of Research and Practice*, 20, 53-67.
- Soutar, G. & Turner, J. (2002). Students' preferences for university: A conjoint analysis. *The International Journal of Educational Management*, 16(1), 40-45.
- Tatar E., Oktay M. (2006). Search, choice and persistence for higher education a case study in Turkey. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 2(2), 115-129
- Veloutsou, C., Lewis J. W. & Paton R. A. (2004). University selection: Information requirements and importance. *International Journal of Educational Management*, 18(3), 160-171.

EK.1. Üniversite Tercih Görüş Ölçeği

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılmıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Saygınlık ve İmaj					
Soru 1: Tercihlerimi yaparken, okuyacağım üniversitenin bulunduğu şehri dikkate alırım.					
Soru 2: İş güvencesi sağlayan üniversitelere tercihlerimde öncelik veririm.					
Soru 3: Tercih ettiğim üniversitenin köklü bir üniversite olmasını isterim.					
Soru 4: Tercih yaparken üniversitenin marka değerinin yüksek olmasını dikkate alırım.					
Soru 5: Tercihlerimde dünya görüşümü rahatlıkla yaşayabileceğim ortamı olan bir üniversite tercih ederim.					
Soru 6: Tercih edeceğim üniversitenin imajının iyi olmasını önemserim.					
Soru 7: Tercih edeceğim bölümün imajının iyi olmasını önemserim.					
Soru 8: Üniversitenin tercih edeceğim alana/programa odaklanmış olmasını dikkate alırım.					
Bilgiye Ulaşım İmkani					
Soru 1: Tercih ettiğim üniversitenin akademik kadrosu benim için önemlidir.					
Soru 2: Tercih edeceğim üniversitenin laboratuvar olanaklarının yeterli olmasını isterim.					
Soru 3: Üniversitenin kütüphane olanakları tercihlerimde etkilidir.					
Soru 4: Üniversite-sanayi işbirliğinin olması tercihlerimi olumlu yönde etkiler.					
Soru 5: Tercihle bulunmadan önce, o üniversiteden mezun öğrencilerin profillerini dikkate alırım.					
Soru 6: Üniversite tercihlerimde, sunulan staj olanaklarını dikkate alırım.					
Kampus Özellikleri					
Soru 1: Üniversitenin sağladığı barınma olanakları üniversite tercihlerimde etkilidir.					
Soru 2: Tercihlerimde üniversitenin ulaşım olanaklarını dikkate alırım.					
Soru 3: Yiyecek- içecek olanaklarının zenginliği üniversite tercihlerimde etkilidir.					
Soru 4: Sunulan sağlık hizmetleri tercihlerimde etkilidir.					
Sosyallik					
Soru 1: Üniversite kampusunun gelişmiş olması tercihlerimde etkilidir.					
Soru 2: Tercihlerimde üniversitedeki sosyal olanakların fazlalığını dikkate alırım.					
Soru 3: Üniversitenin spor olanakları tercihlerimde etkilidir.					
Soru 4: İlgi alanıma uygun öğrenci kulüplerinin bulunması, üniversite tercihlerimde etkili rol oynar.					